

Bir "Fosil Avcısı"nı Tanımak ister misiniz?

Berna Alpagut (ayakta duran) ve öğrencileri fosilleri dikkatle çıkarıyorlar.

"Paleoantropoloji", geçmişte yaşamış insanları ve onların gelişimlerini inceler. Bu incelemeler, fosil kalıntılar üzerinde yapılır. Bu konuda çalışan biliminsanlarına da "paleoantropolog" denir. Ülkemiz de de bu alanda çalışan biliminsanları var. Bu sayımız da onlardan biriyle, Prof. Dr. Berna Alpagut'la bir söyleşi yaptık!

Berna Alpagut, fosiller üzerinde önemli çalışmalara imza atmış bir biliminsanımız. Onun bu alana adım atışının öyküsü, ortaokul yıllarında biyolojiye olan ilgisiyle başlayıp Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Paleoantropoloji Bölümü'nde profesörlüğe kadar uzanan uzun bir yolculuk! Paleoantropolojiyle tanışması da lise yıllarında olmuş. Her şey merak etmekle başlar ya! O da evrenin ve dünyanın nasıl oluştuğunu, canlıların gelişimini, evrimini öğrenmek için çok hevesliymiş. Bunları öğrenmek için üniversiteye adım atmış. Mezun olduktan sonra, artık tıpkı bir dedektif gibi iz sürmeye, araştırma ve inceleme yapmaya çoktan hazır! Çalışma arkadaşlarıyla ve

öğrencileriyle birlikte kazı yapılacak yerleri belirlemek için çeşitli arazilerde uzun, düzenli yürüyüşler yapmış. Rastladıkları minicik bir fosil bile yakınlarda daha çok sayıda fosil olduğunun bir işareti olabiliyormuş. İşte bu yürüyüşlerde, keşif yapma heyecanı ile fosil ararlarmış. Bunun, pek kolay bir iş olmadığını tahmin etmek hiç de zor değil! Onlar, kendilerine "fosil avcısı" adını takmışlar. Bu yürüyüşlerde hep yere bakarak yürüdükleri için hepsinin ensesi güneşten çok etkileniyormuş! Ancak o ve arkadaşları hiç yılmadan, sabırla, ellerinde haritalarıyla keşiflerine devam etmişler.

Kazı yapmanın zor bir iş olduğunu söylemiştik! Ancak fosilleri bulmak, tüm yorgunlukları unutturuyor!

yapılacak yerin özelliklerini ortaya çıkararak ve bulunan fosillerin hangi dönemlere ait olduklarını belirterek paleoantropologların işlerini kolaylaştırıyor. Ayrıca, biyoloji, psikoloji, dilbilim, arkeoloji ve sosyoloji, sosyal-kültürel antropoloji diğer "dost" bilim dalları.

Alpagut'un anlattığına göre, kazılacak yerin belirlenmesinden sonra kazılara başlanıyor. Bu kazılarda çok sayıda insan özellikle öğrenciler uyum içinde çalışıyor. Sabah erkenden kalkıp işe giriyorlar. Yorulduklarında da mola verip dinlendikten sonra işlerine devam ediyorlar. Bu çalışmalara katılanların en önemli özellikleri düzenli, disiplinli olmaları, doğayı ve tüm canlıları sevmeleri. Ayrıca çok dikkatli ve özenli olmaları da gerekiyor.

Aklımıza "paleontoloji" sözcüğü de geldi. Alpagut'a paleontoloji ve paleoantropolojinin farkını sorduk. Öğrendik ki paleontolojide tüm canlıların fosilleri, paleoantropolojideyse yalnızca insan fosilleri inceleniyormuş. Günümüzde birçok bilim dalı işbirliği içinde çalışıyor! Biz de paleoantropologların, tüm bu çalışmaları yalnız yapıp yapmadıklarını merak ettik. Alpagut'un anlattığına göre paleoantropologların en yakın "dostları" yerbilimciler ve biyologlar. Onlar, kazı

Berna Alpagut, fosilleri çok seviyor. Onun için bulduğu her fosil çok önemli. Çünkü her bir fosil ona ve bilim dünyasına geçmişte yaşamış canlılarla ilgili ipuçları sağlıyor. Fosiller sayesinde, geçmişte yaşamış canlıların yaşam alanları, hangi dönemlerde yaşadıkları, yapısal özellikleri, genetik yapıları, yaşları, cinsiyetleri, beslenme biçimleri gibi birçok konu hakkında bilgi sahibi oluyoruz. Yani, fosiller vazgeçilmez birer araştırma malzemesi! Alpagut, bu eşsiz malzemelerin çok özenle korunması gerektiğini anlattı. Fosilleri laboratuvarlarda incelemek için Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan özel olarak izin aldıklarını vurguladı. Ancak bu izinler

İşte, Ankara'nın Kazan ilçesinde yapılan kazılarda bulunan Ankara maymununun baş iskeleti!

Berna Alpagut (mavi bluzlu) ve arkadaşları bir filin kol kemiğinin fosilini bulmanın sevinci içinde!

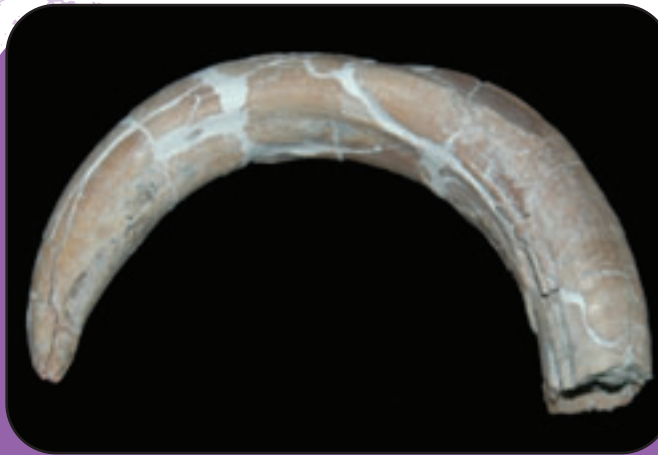
Filin kol kemiğinin büyüklüğünü görüyor musunuz? Burada duran pusula fosilin konumunu belirlemeye yarıyor..

alındıktan sonra biliminsanlarının çalışmaya başladıklarını belirtti. Sözlerine, tüm bu çalışmaların önemli bir parçasının da laboratuvarlarda fosilleri temizlemek, onarmak, boyutlarına uygun kutularda saklamak ve kayıtlarını tutmak olduğunu da ekledi. Ayrıca bu işle uğraşanların el becerilerinin gelişmiş olması gerektiğini de belirtti.

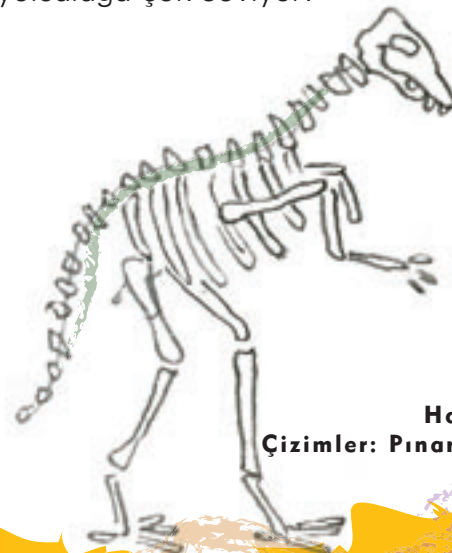
Alpagut ve arkadaşlarının bulduğu fosilleri merak ediyor musunuz? Bu fosiller, Ankara'da Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde, Bursa Arkeoloji Müzesi'nde ve Muğla Müzesi'nde sergileniyor. Bu, bir

biliminsanı için büyük bir armağan olsa gerek! Alpagut da böyle düşünüyor ve şu anda Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergilenen Ankara maymununun yüz iskeletini topraktan çıkarırken nasıl soluğunu tuttuğunu heyecanla anlatıyor. Berna Alpagut'a göre, fosilleri incelemek, zaman tüneline yolculuğa çıkmak gibi! Ve o, bu yolculuğu çok seviyor!

Bu, domuzgillerden bir canlı türüne ait bir diş! Bu hayvan, dişini kendini korumak için kullanıyormuş.

Hande Kaynak
Çizimler: Pınar Büyükgöral

